

CD KLASSIEK

Houd u van Brahms?
Bernarda Fink

De Argentijnse mezzosopraan Bernarda Fink, zus van bas-bariton Marcos Fink en stadsgenote van paus Franciscus, is vooral beroemd als vertolker van opera en liederen, vooral in het klassieke repertoire van bijvoorbeeld Dvorak en Brahms.

Finks opname van 31 liederen van Johannes Brahms (1833-1897) staat met recht en rede op een internetlijst van duizend beste klassieke platen. De opname uit 2007 werd dit jaar opnieuw uitgebracht in de *Gold* reeks. Fink zocht liederen van Brahms bijeen van overwegend grote kwaliteit, waaronder de prachtige *Sapphische Ode*, waarin Brahms een muzikaal universum creëert rond een paar geplukte rozen. Brahms is ook op zijn best als hij laat zingen over de dood zoals in *Der Tod, das ist die kühle Nacht*.

Het meesterstuk op deze cd is ongetwijfeld het beroemde *Wiegenlied* uit 1868, een van de meest geliefde stukken van Brahms. De zangeres geeft alle nuances van het lied weer. Brahms kon immers als geen ander met één melodie een wereld scheppen.

Brahms liederen ontstonden uit zijn praktijk als dirigent van een vrouwenkoor. Binnen zijn

vocaal werk voor koor en voor solostemmen wilde de grote Duitse componist ook werken aan de artistieke opwaardering en verwerking van volksliederen. Daaruit resulteert een opmerkelijk spanningsveld. De daaruit voortvloeiende problemen voor de interpretatie liggen voor de hand. De koorwerken zijn onder invloed van Bach meestal onderbezet en daardoor niet optimaal gerealiseerd, terwijl de volksliedbewerkingen nogal sentimenteel worden gebracht. Gelukkig ont-snappen de meeste 'kunstliederen' van Brahms aan die risico's.

Met Schumann werkte Brahms ook aan de herontdekking van Franz Schubert (1797-1828), de absolute meester van het Duitse lied. „Er is niet één lied van Schubert waaruit je niets kunt leren”, noteerde hij. En hij bracht dat in de praktijk in zijn eigen liedwerk wat betreft het hechte partnerschap tussen zanger en begeleider, de manier waarop en miniaturdrama zich hoort te ontsppen en het zo economisch mogelijke gebruik van de middelen. Soms lijken zijn liederen een vorm van communicatie met aanbeden vrouwen die de componist in werkelijkheid nooit benaderde. (EDS)

Johannes Brahms, *Lieder*, door Bernarda Fink, Harmonia Mundi, 20, 25 euro.

CD KLASSIEK

Nachtmuziek
Wolfgang A. Mozart

Zelfs wie niets van klassieke muziek afweet, kent wel het deuntje van Mozarts *Eine kleine Nachtmusik*, eigenlijk de serenade nummer 13, geschreven in het jaar 1787. Mozart componeerde enkele jaren voordien echter andere serenades, toen voor blaasinstrumenten. Philippe Herreweghe presenteert hier twee beroemde serenades die dateren uit de jaren 1781-1782, het begin van de regeerperiode van keizer Jozef II, die de kunsten – maar niet de katholieke hiërarchie – goed gezind was.

De serenade nummer 10 voor blazers in bes majeur, beter bekend onder de naam *Gran partita*, is geschreven voor dertien instrumenten: twaalf blazers en contrabas. Het stuk werd wellicht gecomponeerd in 1781 of 1782. De ondertitel *Gran partita* op het manuscript bevat een spelfout en is niet in Mozarts handschrift. Het bestaat uit zeven delen.

Om het moeilijk te maken, ging de serenade nummer 12 de geschiedenis in als de *Eine grosse Nachtmusik*, om ze te onderscheiden van zijn 'kleine' opvolger. Mozart schreef het om indruk te maken op de keizer, ongemeen explosief en met allerlei ingewikkelde constructies. De componist herwerkte het later. (EDS)

Wolfgang Amadeus Mozart, *Gran Partita*, door Harmonie de l'Orchestre des Champs-Élysées, onder leiding van Philippe Herreweghe, Harmonia Mundi, 20,25 euro.

BOEK GELOOF

Jarige Muurkranten
Jef Mergaert

Jef Mergaert, priester van het bisdom Brugge, lanceerde in 1973 de zogeheten *Muurkranten*, affiches met korte teksten en illustraties ter overweging en bezinning. Ter gelegenheid van veertig jaar *Muurkranten* werd een tachtigtal teksten gebundeld. Ze behandelen de grote vragen over leven, vertrouwen of geloven en ze kunnen de beschouwer aanzetten tot meditatie, jezelf bevragen of biddend de dag afsluiten.

BOEK GESCHIEDENIS

Dieren en ander vreemds
Geert Noppe

Het verhaal van Jackie de baviaan is een bizarre anekdote uit de Eerste Wereldoorlog. Vele Britse eenheden hadden een dier als mascotte, maar de derde Zuid-Afrikaanse infanterie-

Mergaert stelde zelf deze bloemlezing samen van teksten uit het evangelie zowel als van schrijvers en theologen of religieuzen, van de Rus Dostojewski tot prior Enzo Bianchi.

De verwijzing naar het gedicht van kardinaal John Henry Newman, „Leid, Vriendelijk licht, mij door het duister voort”, veronderstelt meteen heel wat voorkennis bij de lezer. In Newmans leven stond het licht van de Geest centraal, zijn ideeën inspireerden het Tweede Vaticaans Concilie. Die verwijzing is bewust, zo leert de flaptekst. Het boek richt zich immers „tot volwassen gelovigen, die al een deel van de weg hebben afgelegd, en misschien ook tot zoekenden”.

Veel teksten ademen bemoediging, zoals dit anonieme citaat: „Ja, het heeft zin een onbereikbaar ideaal te blijven verkondigen. Het houdt een mens recht, het helpt een mens weer recht, het nodigt mensen uit om verder te gaan en het niet op te geven.”

Het leidmotief van deze publicatie – net als van de *Muurkranten* overigens – blijkt uit wat de Franse zanger Yves Duteil in een fragment in het boek een goede pedagogie voor vandaag noemt: „Wie iets te zeggen heeft, zegge het best kort en krachtig, zoals Jezus in het evangelie.” Het resultaat is dan ook een dun boek, in een handzaam formaat en met een harde kaft. Om vlot en veel ter hand te nemen. (NL)

Jef Mergaert, *Over geloof*, Uitgeverij Muurkranten vzw, Brugge, 2013, 82 blz., 9,50 euro.

divisie, die bij Ieper vocht, had een Kaapse baviaan. Die verloor in april 1918 bij Reningelst een poot, waarna hij werd gepromoveerd tot korporaal en optrad om de oorlogskas te spekken.

Geert Noppe, al jaren gefascineerd door de eerste wereldbrand, vertelt het verhaal in zijn boek *Vreemdelingen in de Westhoek tijdens de Grote Oorlog*. Daarin zet hij alle exotische Britse en Franse troepen op een rijtje die streden in de klei van de Westhoek en er vaak ook sneuvelden. In tweehonderd bladzijden krijgen we een volledig overzicht van al die vreemde strijders in de westelijke loopgraven. Een soms verbijsterend relaas.

Voor de Westhoekers was de confrontatie met Sikhs, Algerijnse Spahi's en Chinese arbeiders een volstrekt nieuwe erva-

ring. Achter het front leefde ook racisme jegens en mythevorming over de vreemde strijders. Noppe gaat er uitgebreid op in. Zo waren de Duitsers bang voor Afrikaanse soldaten die ze beschouwden als meedogenloze wilden. Het verminken van de vijand door het afsnijden van de oren zou dan weer geen mythe zijn. Uit ooggetuigenverslagen blijkt dit wel degelijk te zijn gebeurd. (EDS)

Geert Noppe, *Vreemdelingen in de Westhoek tijdens de Grote Oorlog*, Groeninghe, Kortrijk, 2013, 290 euro

BOEK GEZONDHEID

Niet simplistisch slank
Luc Evenepoel

Van diëten word je dik, van lightfrisdranken eveneens en er bestaat geen enkel afslankmiddel dat daadwerkelijk helpt. We proberen allemaal wel onze lijn in de gaten te houden, maar vertrouwen daarvoor al te vaak op simplistische middelen, die meer kwaad doen dan goed.

Recentelijk waarschuwden de media nog maar eens voor overgewicht bij kinderen: een dik kind wordt meestal een dikke volwassene. We moeten dringend onder ogen zien dat we te veel eten, vaak zonder het te beseffen, en dat we vaak rotzooi eten. Dat stelt dokter Luc Evenepoel in zijn boek *Levenslank*. Op het eerste gezicht een opmerkelijk onderwerp van de hand van een specialist in anesthesie en intensieve zorg.

Evenepoel behaalde zijn diploma geneeskunde aan de KU Leuven en is nu aan de slag in Zuid-Afrika. Beroepshalve wordt hij geconfronteerd met veel zwaarlijvige mensen en alle mogelijke problemen die dat overgewicht veroorzaakt. Hij beseft dat het voor leken – en vaak ook artsen – ontzettend moeilijk is om in de oceaan van raadgevingen over gezond eten en afslanken het kaf van het koren te scheiden. Daarom besloot hij een boek te schrijven over wat werkt en wat niet in de strijd tegen overgewicht. Door de stevige wetenschappelijke onderbouw kreeg het boek de zegen mee van academische instellingen.

Evenepoel komt niet met de zoveelste revolutionaire theorie op de proppen, of met eigenaardige eetvoorschriften of zelfs een gedetailleerd dieetplan, maar met een verzameling raadgevingen over hoe je in deze wereld van overvloed je ideale gewicht kunt behouden of terugkrijgen (of je nu dertig kilogram te dik bent of vijf). En ideaal gewicht hoeft niet

per se slank te zijn, weet de arts. Want zoals mensen variëren in huidkleur, neuslengte, voetvorm en noem maar op, varieert ook onze natuurlijke hoeveelheid lichaamsvet.

„Een ideaal gewicht is voor de ene vel over been en voor de andere zit er wat vet omheen”, schrijft hij met het nodige gevoel voor humor. Doorheen het boek valt er dan ook heel wat af te gniffelen. Alles staat en valt volgens Evenepoel met goede en slechte gewoonten. Niet enkel vertelt dit boek wat die zijn, je leert ook waarom dat zo is. „Wil je een lijn voor het leven?”, besluit hij met een knipoog. „Eet echt voedsel. Van alles wat. En niet te veel.” (IVH)

Luc Evenepoel, *Levenslank*, Davidsfonds, Leuven, 2013, 304 blz., 22,50 euro.